

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: ולנטינה	שם משפחה: ויצנבסקי
------------------	--------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: לייבו	בלועזית Leibo
שם פרטי איתו נולדתי: ולנטינה	בלועזית Valentina
שנת לידה: 15/01/1935	מין: נ
עיר לידה: כפר סטלינדוקף, מחוז דנפרופטרובסק	בלועזית Dnipropetrovsk
ארץ לידה: אוקראינה	
שם פרטי ושם משפחה של האב: דוד	שם פרטי ושם נעורים של האם: איטה לאה רימלובסקי
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: סטלינדוקף, דנפרופטרובסק	בלועזית Dnipropetrovsk
ארץ המגורים: אוקראינה	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)	מקצוע לפני המלחמה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: כפר נאליוואיקי, ניקולאיבסקי, מחוז סטלינגרד, רוסיה	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו	בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:	תאריך השחרור:
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור: סטלינדוקף, דנפרופטרובסק
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מתי	שנת עליה: אוגוסט 1992
	במידה ועלית באייה, ציין את שמה

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נא לכתוב בגוף ראשון

המשפחה שלי גרה עם ההורים של אבא. היינו שש נפשות בבית - סבא וסבתא, ההורים שלי, אני ואחי שהיה קטן ממני בשלוש שנים. אמא עבדה בבית ספר כמורה ללשון וספרות לכיתות הגבוהות, ואבא עבד כמנהל מרכז קהילתי, ואחרי כן היה עורך עיתון אזורי. אחי ואני היינו הולכים לגן הילדים.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כשהתחילה המלחמה, המדינה נתנה עגלות וסוסים לכולם והתחלנו לברוח. אבא לא בא איתנו, כי הוא נשאר לטפל במשק ולפזר את החיות, כדי שלא יגיעו לידי הנאצים, ואחר כך הוא התגייס לצבא ונשלח לחזית. לא היה לנו זמן להתארגן כמו שצריך, היתה פאניקה ורצינו לברוח כמה שיותר מהר וכמה שיותר רחוק. מזלנו שהספקנו לקבל עגלה, אחרת היינו צריכים ללכת ברגל. לקחנו את מה שהספקנו לזרוק לעגלה, את הדברים החשובים ביותר - קצת אוכל ומסמכים חשובים, וברחנו. הרצנו את הסוסים כמה שיותר מהר כדי לברוח מהמטוסים, אבל המטוסים אכן השיגו אותנו כשחצינו את הגשר.

הגשר היה ארוך וגדול ומלא בעגלות ואנשים, אנחנו היינו העגלה השלישית שהצליחה לעבור את הגשר. מיד אחרי שעברנו הנאצים הפציצו את הגשר, וכל אלה שהיו אחרינו נפלו לתוך הנהר הגדול, התמונה הזאת חרוטה בראשי עד היום. היה לנו מזל שכל זה קרה בקיץ, כי כאשר חיפשנו בדרך מקומות לינה בכפרים שעברנו דרכם, לא מצאנו שום מקום. כל המקומות היו כבר מלאים באנשים שהספיקו לברוח לפנינו, והיינו ישנים מתחת לשיחים, כדי להסתתר מעיני האויב ולהיות מוגנים מהגשם שעלול לרדת. בנינו גם כיסוי לעגלה לזמן הנסיעה, אבל בלילות ובזמן שהתחילו הפצצות העדפנו לרדת מהעגלה, כדי שלא לבלוט בשטח ושהמפציצים לא יראו אותנו.

היה קשה מאד להשיג אוכל, והיינו מנסים להחליף פרטי לבוש תמורת אוכל. אני זוכרת שסבלתי מכאבי שיניים באחד הלילות, ואמא שלי רצתה להשתיק אותי ואמרה שהנאצים עוד עלולים לשמוע אותי ולהפציץ אותנו. בשלב מסוים, כשהגענו לתחנת הרכבת, החרימו מאיתנו את העגלה והסוסים לצורך המלחמה, ושלחו אותנו הלאה ברכבת. נותרנו רק אנחנו וחפצינו הדלים, וחיכינו במשך יומיים עד שהגיעה הרכבת. זו היתה רכבת משא, והיתה בה צפיפות נוראית. הדלת היתה פתוחה במהלך כל הנסיעה, ופעם אחת קרה משהו שחרוט בזכרוני. ילד קטן התקרב לפתח ונפל החוצה, תוך כדי נסיעה מהירה. אמא שלו ממש "השתגעה".

לא היתה לנו אספקה של מזון ומים במהלך הנסיעה, ובכל עצירה של הרכבת אנשים ירדו במהירות כדי לאגור מים ולקטוף פירות (אם היו עצי פרי ליד המסילה). אף פעם לא ידענו כמה זמן תיארך העצירה, ולכן הכל נעשה במהירות. נסענו בערך שבוע או קצת יותר, עד שהגענו לאזור ניקולאיבסקי במחוז סטלינגרד. הביאו אותנו לכפר נאליוואיקי, שזה היה המקום שבו היינו אמורים להתיישב. הושיבו אותנו בתוך קבוצות של בתים ריקים, לאחר שבתחילת המלחמה השלטונות הרוסיים גירשו לסיביר את התושבים הגרמניים שגרו במקום. זה היה שטח חשוף של מאות קילומטרים והיה שם קר מאד. היה כל כך קר, עד שבמהלך הלילה היו נוצרים נטיפים של קרח על התקרה. בבוקר היינו מחממים את הבית בעזרת קש שהיה צומח במקום, ואז נטיפי הקרח היו נמסים ומטפטפים עלינו (כשאני נזכרת בזה היום, אני צוחקת).

ארגנו במקום גן לילדים שלא היה מי שישמור עליהם, אבל אני נשארת בבית עם אמא. סבתא שלי התקבלה לעבוד בגן הילדים, אבא היה בחזית, וסבא טיפל בסוסים. אמא שלי היתה יכולה לקבל בשעות הלילה גמל לצורך משא, וכולנו היינו יוצאים בלילה לאסוף קש. היינו צריכים הרבה מאד קש, כי קש נשרף מהר, ועם זה היינו מחממים את הבית. היו הרבה זאבים באזור, וזה היה מסוכן להסתובב בלילות, אבל לא היתה לנו ברירה. פעם אחת כמעט תקפו אותי זאבים. באזור שלנו גידלו רק חיטה, ובכפרים הרחוקים גידלו גם גידולים נוספים, והיינו הולכים לכפרים מרוחקים כדי להשיג אוכל. באחת הפעמים הלכתי עם אמא וסבא לכפר מרוחק, וכשחזרנו כבר היה חושך. אני הלכתי אחרונה, ולפתע סבא הסתובב וראה זוג עיניים ירוקות, נוצצות מאחוריי בחושך. הוא זיהה שזה זאב, והקים רעש גדול עד שהצליח לגרש את הזאב, ברוך ה' ניצלתי.

הממשלה הושיבה אותנו שם, ולא היתה לנו אפשרות לזוז ולעזוב את המקום, אבל אחרי שנה או שנתיים קיבלנו הזמנה מקרובי משפחה שלנו, שגרו קצת יותר רחוק. האחיות של אימי שלחו לנו הזמנה, ועם ההזמנה הזאת קיבלנו אישור לעבור לגור קרוב למשפחה שלנו. שמחנו לעבור למקום יותר מסודר, עם פחות סכנה של זאבים, וקצת יותר אפשרות לתעסוקה. נתנו לנו דירת חדר עם מטבח, וגם קיבלנו חלקת אדמה לגידול ירקות וזה עזר לנו מאד. אמא שלי התקבלה להיות סגנית מנהלת בית ספר, ואני התחלתי לבקר בכיתה א'. חיינו שם עד ממש סוף המלחמה.

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אני זוכרת איך שמחנו בסיום המלחמה. אנחנו הילדים, קפצנו על המיטות, ושמחנו שמחה גדולה שאבא יחזור. כמוכן שלא שחררו את אבא מיד מהצבא, ולקח לו כמה חודשים להגיע, לפחות עוד חצי שנה אחרי תום המלחמה. אנחנו לא חיכינו לאבא והתחלנו לחזור הביתה. חזרנו ברכבות, כל הדרכים היו הרוסות, וגם הערים שבהן גרנו היו הרוסות. לא חשבנו על כך שבעצם אין לנו לאן לחזור, רצינו לחזור הביתה. כשהגענו לכפר ראינו שהכל היה הרוס, והבית שלנו היה הרוס לחלוטין. היה שם מבנה בית ספר שהיה חצי הרוס, ואנחנו גרנו שם בזמן ששיפצו את המבנה. הפועלים שבאו לשפץ עזרו לנו, והיו מביאים לנו מעט אוכל כדי שנשרוד, עד ששלחו את אמא שלי לנהל בית ספר באחד הכפרים הרוסים.

כששחררו את אבא שלי מהמלחמה הוא הגיע לעיר ז'יטומיר, כי האחיות של אמא שלי חזרו לשם. הוא מצא שם עבודה ושלונו הזמנה כדי לאפשר לנו להצטרף אליו, עברנו ל ז'יטומיר, ושם חיינו עד שעלינו לארץ. העיר ז'יטומיר היתה הרוסה כשהגענו אליה, והקהילה היהודית היתה מחוסלת. הנאצים כבשו את ז'יטומיר ממש בימים הראשונים של המלחמה, והרגו כמעט את כל אנשי הקהילה, שהיתה די גדולה לפני המלחמה. כשאנחנו הגענו, היו בעיר הרבה מאד אנשים שחזרו מהמלחמה ולא היה מספיק מקום לכולם. אנחנו היינו 11 נפשות במשפחה, יחד עם הדודות, וקיבלנו דירה קטנה שבתוכה חיינו כולנו במשך כשנה, ורק אח"כ קיבלנו דירה אחרת. אבא מצא עבודה ככלכלן, אבל אמא לא הצליחה למצוא עבודה. במקצועה היא היתה מורה ללשון וספרות לכיתות הגבוהות, ובהתחלה לא היתה לה עבודה. אחרי תקופה מסוימת היא קיבלה עבודה כמורה לכיתות הנמוכות בבית הספר. אני ואחי התחלנו ללמוד בבית הספר, וסבא וסבתא נשאר בבית.

אחרי בית הספר, התקבלתי למכללה לבניה, ולאחר הסיום התקבלתי לעבודה כטכנאית בניה באיזו חברה. מאוחר יותר התקדמתי לתפקידי הנדסאי ומהנדס, והמשכתי לעבוד באותה חברה לאורך כל חיי, עד שיצאתי לפנסיה. אחי למד בבית ספר מקצועי, ובגלל שהצטיין בלימודיו קיבל הפניה ללימודים ברוסיה, במכללה לתעשייה, אחרי כן הוא נסע למוסקו והתקבל ללימודים באוניברסיטה לתיאטרון. הוא סיים את לימודיו ועבד כבמאי במשך הרבה שנים, עד שעזב את רוסיה ועבר לארצות הברית. אני התחתנתי בערך בגיל 29, ונולדו לי שני בנים. איגור נולד בשנת 1965, וסלבה (ויאצ'יסלאב) נולד אחרי 9 שנים, בשנת 1974. לאורך כל השנים ההורים שלי גרו יחד איתנו באותו בית. ההורים של בעלי גרו בעיר אחרת, אבל אחרי שאמא שלו נפטרה, לקחנו את אבא של בעלי, וגם הוא בא להתגורר יחד איתנו.

איגור גדל ושירת בצבא הרוסי, ואחר כך התחתן ונולד לו בן, ובשנת 1989 הוא עלה לארץ ישראל, עם אשתו ובנו ועם ההורים של אשתו. בשנת 1992 גם סלבה קיבל צו גיוס לצבא. אנחנו ממש לא רצינו שהוא יתגייס, הספיקה לנו התקופה שאיגור היה בצבא, והחלטנו לעלות ארצה.

נא ספרי על חייך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

עלינו לארץ כולנו, יחד עם ההורים, בשנת 1992. באותה תקופה, איגור כבר התגרש מאשתו הראשונה והיה גר בדירה בכפר סבא, וסלבה עלה ראשון והצטרף אלינו. האקלים בעיר כפר סבא היה חם מדי ולא התאים לנו, ולכן הבנים שכרו דירה בירושלים, ואנחנו הצטרפנו ועלינו אחרי חודשיים. גרנו בירושלים במשך שנה בשכר דירה גבוה מאד, עד שכמעט כל המשכורת של הבנים הלכה לשכר הדירה, ואז קיבלנו זכאות לדירה של "עמידר". הציעו לנו דירה בשני מקומות. מקום אחד היה גרוע, והוא מיד ירד מהפרק, והמקום השני היה דירה במקום שבכלל לא הכרנו שנקרא "קרית ארבע", והחלטנו לבדוק את המקום. עלינו על האוטובוס לקרית ארבע, וכשירדנו מהאוטובוס ראינו שזה מקום נחמד. הסתובבנו במקום ודיברנו עם האנשים, ואיגור ממש התלהב, הוא הודיע לנו שהוא בעצמו נשאר בקרית ארבע, והחלטנו להכנס לדירה שהציעו לנו.

זו היתה דירת עמידר בעלת ארבעה חדרים, ובהתחלה כולנו חיינו יחד בדירה הזאת. היינו 7 נפשות- אני, בעלי, ושני הבנים, וגם ההורים שלי, ואבא של בעלי. בעלי מצא עבודה במפעל "אמגזית" בגוש עציון, הוא עבד שם עד שקיבל התקף לב שבעקבותיו עבר ניתוח לב פתוח וקיבל נכות. אני לא עבדתי כי נשארתי בבית עם ההורים שלי ואבא של בעלי, הם שלושתם היו זקנים וחולים מאד, ולא קיבלנו שום עזרה מהמדינה. הגשנו בקשה למטפלת, אבל הבקשה התעכבה והאישור הגיע מאוחר מדי. חמי נפטר בתחילת ינואר 1994, ושבוועיים אחרי כן קיבלנו אישור למטפלת לו ולאמא שלי. המטפלת עבדה אצלנו במשך 9 ימים בלבד, ואז בתאריך 7 בפברואר 1994 גם אמי נפטרה. אבא שלי נשאר לבד, ואני זאת שטיפלתי בו כי הוא לא רצה להעזר במטפל. היתה לו נכות עוד מתקופת המלחמה, והוא תמיד התעקש להסתדר לבד ולעשות בעצמו כל מה שהיה מסוגל. טיפלתי בו הרבה זמן, עד שנת 2000 כשהוא נפטר בגיל 92.

סלבה התגייס לשירות סדיר בצה"ל בתחילת שנת 1992, בדיוק יומיים לפני שחמי נפטר, ואיגור עשה שירות צבאי קצר והתחיל לעבוד בקרית ארבע. מאוחר יותר שני הבנים שלנו התחתנו, והיום יש לנו 6 נכדים. לסלבה יש שני בנים, ולאיגור יש בן אחד מהנישואים הראשונים ועוד שלוש בנות מאשתו הנוכחית. בעלי בן 75, ואני אהיה בת 79 בינואר הקרוב. שנינו גרים בבית, ואני משתדלת לטפל בבית שלי, ולעשות כל מה שאני יכולה.

ראיון: קריית ארבע, דצמבר 2013